KNJIŽNICA „ZVJEZDA MORA“ — HVAR
SV. IV.

MONS. RENÈ FONTENELLE,
SAVJETNIK PRI FRANCUSKOM POSLANSTVU KOD VATIKANA

MALI KATEKIZAM O KATOLIČKOJ AKCIJI

PREVEO
MONS. MIHO PUŠIĆ, BISKUP

„NOVA TISKARA“ VRČEK I DR., SARAJEVO 1935.

KNJIŽNICA „ZVJEZDA MORA“ — HVAR
SV. IV.

MONS. RENÈ FONTENELLE,
SAVJETNIK PRI FRANCUSKOM POSLANSTVU KOD VATIKANA

MALI KATEKIZAM
O KATOLIČKOJ AKCIJI

PREVEO
MONS. MIHO PUŠIĆ, BISKUP

„NOVA TISKARA“ VRČEK I DR., SARAJEVO 1935.

MALI KATEKIZAM O KATOLIČKOJ AKCIJI[1]

Narav.

1. Što je Katolička Akcija?

Katolička je Akcija sudjelovanje organiziranih svjetovnjaka u hierarhijskom apostolatu Crkve, izvan i iznad političkih stranaka, u svrhu ustanovljenja općeg Kristovog kraljevstva u svijetu.

2. Što razumijevamo pod riječju »hierarhijski apostolat Crkve«?

Time razumijevamo, da je Isukrst, kadno je ustanovio Crkvu, povjerio zakonitim pastirima brigu, da vode duše k njihovoj vrhunaravnoj svrsi, a to je upravo predmet njihovog apostolata.

3. Komu je Isukrst posebno povjerio ovu božanstvenu misiju?

Sv. Petru i Apostolskom Zboru te njihovim nasljednicima, Papi i biskupima i pod njihovom ovisnošću ostalim članovima svećenstva.

4. Kada i kako je ova misija bila njima povjerena?

Apostolat bi povjeren crkvenim pastirima, kada je Isukrst zapovjedio svojim apostolima i njihovim

---

1) Smatrao sam shodnim prevesti ovu malu knjižicu o Katoličkoj Akciji, jer će tako i šira publika moći da bolje upoznade njezinu narav, svrhu, područje rada i organizaciju. Koliko je slično važno djelo Mons. J. Pizzarda zgodno za izobraženije krugove, toliko je ovaj mali katekizam podesan priručnik za šire krugove. Svi su katolici dužni da upoznaju i prouče glavna načela i ustrojstvo Katoličke Akcije, pa im i ovaj prijevod može pri tome da dobro posluži.

nasljednicima, da idu po cijelome svijetu, kako je Otac Njega samog poslao, jamčeći im, da tkogod bude njih slušao, isto kao da njega samoga sluša, i obećavši im svoju pomoć do konca svijeta. Stoga jedino crkvena hierarhija imade u punoj mjeri milost i vlast da govori i djeluje u ime Kristovo.

5. Koje dakle mjesto zauzimaju svjetovnjaci u apostolskoj uredbi Crkve?

Oni se razlikuju od hierarhije, kao što se podanici razlikuju od poglavara. Ali krepošću svetog biljega, urezana u njihovu dušu po sakramentu Krštenja, a osobito po Krizmi, koja ih usposobljuje posebnim načinom za stvari vjere i bogoslužja, i vjernici vrše neku vrst svećeništva u širem smislu, po kome postaju pomoćnici i suradnici klera.

6. Kada se je tako shvaćena Katolička Akcija pojavila u Crkvi?

Ona je stara koliko i Crkva, i mi viđamo već osobito sv. Pavla, gdje u svojim poslanicama pozdravlja svjetovnjake u Efezu ili Korintu »koji su se trudili i mnogo djelovali z a j e d n o s n j i m e u službi Gospodina Isukrsta«. No ovi kršćani vršahu Katoličku Akciju jedino u potpunoj ovisnosti o hierarhiji, jer su samo »biskupi postavljeni od Duha Svetoga, da upravljaju Crkvom Božjom«.

7. Radi li se dakle ovdje o pravom »sudjelovanju« svjetovnjaka u hierarhijskom apostolatu?

Dakako. Ne bi bilo dosta nazvati to suradnjom. Bez sumnje svjetovnjaci ne mogu biti nazvani sastavnim dijelom svećenstva. Ali budući da ih je hierarhija uzdigla na viši plan Katoličke Akcije, oni doista »sudjeluju« u apostolatu Crkve.

8. Može li se osvijetliti još drukčije ovaj način sudjelovanja svjetovnjaka u hierarhijskom apostolatu?

Ovdje se može primijeniti evanđeoska priča o mladicama navrnutim na panj, od koga one primaju

nove životne sokove. Možemo također još točnije kazati, da je Katolička Akcija »desna ruka hierarhiji«. I tako možemo govoriti o u z v i š e n o m d o s t o j a n s t v u Katoličke Akcije.

9. Zahtijeva li se dakle za Katoličku Akciju svjetovnjaka stanovito poslanje?

Da; članovi Katoličke Akcije moraju biti pozvani i poslani od hierarhije, inače bi se oni uplitali u misiju, koja im ne pripada kao vlastita. Po tom treba da oni dobiju na to poziv, mandat.

10. Kako se ovaj mandat ima izvađati?

Budući da Katolička Akcija dobiva mandat od hierarhije, stoga ona mora da posve vjerno vrši odnosne odredbe. Ona angažira na neki način odgovornost Crkve, u koliko sudjeluje u njenoj vlastitoj misiji. Zgodno se je reklo, da njezino djelovanje »nije direktno u teoretičkom radu, nego eksekutivno u praktičnom radu«. Katolička Akcija faktično djeluje u »povjerenoj službi«.

11. Po čemu raspoznajemo, da stanovita osoba ili društvo pripada Katoličkoj Akciji?

Po tome, što je ona službeno pozvana za to od hierarhije. Pripadnost Katoličkoj Akciji zahtijeva neku vrst investiture, neko priključenje hierarhiji, koje ne može označiti nitko drugi već sama hierarhija.

12. Za koju je svrhu ova uredba lajičkog apostolata bila ustanovljena?

Općenito govoreći Bog je svakomu kršćaninu naredio, da se brine za spas svoje braće. Ali Katoličkoj Akciji napose je svrha da nadomješćuje pomanjkanje klera, čija se nestašica osjeća osobito u današnje doba, kao što i da vrši svoj utjecaj u posebnim ambijentima, gdje ne bi mogli svećenici, sve da bi ih i dovoljno bilo, lako prodrijeti.

13. Je li dakle apostolat specifično obilježje Katoličke Akcije?

Uistinu Katolička Akcija, kojoj je svrha općenito kraljevstvo Isukrstovo, nužno uključuje u sebi misao apostolata, tako da društva, koja ne teže nego za privatnim i individualnim posvećenjem svojih članova, kako je to slučaj kod nekih bratovština i kongregacija, ne mogu biti direktni njezini članovi. Ali ova su udruženja ipak nazvana »pomoćnici Katoličke Akcije«, jer brižljivijim duhovnim odgajanjem svojih pripadnika pripravljaju ih, da postanu najbolji pristaše Katoličke Akcije.

14. Koje se dakle vrline traže od članova Katoličke Akcije?

Osim posebnog poziva sa strane nadležne hierarhije, bez čega je jasno, da njihovo djelovanje ne bi imalo ni potrebitog auktoriteta ni potrebitog uspjeha, oni moraju posjedovati stanovite realne vrline. Osobito traži ova misija od strane upravljača, da se u punoj mjeri okoriste milostima sakramenta sv. Potvrde, koji ih čini savršenim vojnicima Krista i Crkve i zato zaslužuje da se nazivlje pravim sakramentom Katoličke Akcije. Ova traži od njih solidnu pobožnost, tačno poznavanje sv. vjere, potpunu poslušnost, neograničenu odanost Papi i biskupima, žarku i djelotvornu revnost, živu ljubav prema bližnjemu bez ikakve razlike, kako se to pristoji apostolima. Ukratko rečeno, treba da imaju pravi kršćanski odgoj duha i srca, da cijene Katoličku Akciju, kao najuzvišeniju stvar u sebi, i da budu svijesni visokog poziva, po kojemu ih Bog pridružuje svećeničkoj službi.

Područje rada.

15.Koje je područje rada Katoličke Akcije?

Isto kao i Crkve. Katolička Akcija nema druge svrhe, nego da ustanovi kraljevstvo Isukrstovo u svijetu, kao što nema drugog objekta, nego da upotrijebi sve katoličke sile organizovane za primjenu vjerskih

i moralnih načela na svim stepenima individualnog, obiteljskog, profesionalnog i građanskog života, za širenje dobra u svim oblicima, u svim pravcima, direktno ili indirektno.

Program Katoličke Akcije mora biti posebno obilježen religioznim duhom: usavršiti duhovnu spremu svojih članova, razviti u sporazumu sa Crkvom zdravu i blagotvornu socijalnu akciju, učvrstiti ili do potrebe obnoviti kršćansko življenje, jednom riječju: kristijanizirati ili rekristijanizirati svijet, to je predmet Katoličke Akcije.

16. Dakle se Katolička Akcija u svom cilju ne razlikuje od hierarhijskog apostolata?

Nipošto. Budući da Katolička Akcija imade istu svrhu kao i božanska misija, što je povjerena Crkvi, ona jednako kao hierarhijski apostolat, »nije vremenitog nego duhovnog reda, nije političkog nego vjerskog reda; nije zemaljskog, nego božanskog reda«.

17. No nije li ona istodobno i socijalna akcija?

Nužno je ona i takova, jer imajući za svrhu »da obnovi sve stvari u Kristu«, time ona priskrbljuje ljudskom društvu najveće od svih dobara ovoga svijeta: kršćanski poredak. Nu ovo pretpostavlja otvoreni i iskreni prihvat nauka i direktiva Crkve u tom pogledu, osobito Papinih enciklika.

18. A kakav je njezin odnos prema politici?

Zastalno ona ne trpi nikakva kompromisa sa stranačkom politikom ili sa političkim strankama. Indiferentna prema oblicima vladavine, i puštajući svojim članovima njihova osobna i privatna mnijenja u tom pogledu, Katolička Akcija vrši se na terenu postojećih ustava, poštuje postavljene vlasti i surađuje na njihovo poboljšanje. To je sva njezina »politika«. Drukčije rečeno, ona se postavlja »iznad i izvan stranaka«.

19. Dakle Katolička Akcija nije indiferentna ni tuđa vremenitom blagostanju država?

Pače Katolička Akcija podupire ovo blagostanje, koje je bližnja svrha civilnog društva, upravo time,

što naređuje svojim članovima, da se pokoravaju zakonitoj vlasti, da brane i potpomažu u državi temelje sreće i napretka naroda, naime: integritet morala, čistoću domaćeg života, profesionalno poštenje vršenje pravde i ljubavi, po tom i slogu i sporazum socijalnih staleža; jednom riječju, sve što može da pridonese utvrđenju mira i sigurnosti u ljudskom društvu.

20. A kako to ona najsigurnije postizava?

Kada se ona odvaja od politike, shvaćene u običnom značenju riječi, jer na Katoličku Akciju ne spada da brani ijedan interes, koji bi bio samo i jedino vremenitog reda. No to ne znači, kako smo vidjeli, da ona zabranjuje svojim članovima, da učestvuju, koliko im je moguće, u javnom životu. Dapače ona ih čini sposobnijim, da svetošću svoga života i obavljanjem kršćanskih dužnosti vrše svoje građanske funkcije. Ona tako priskrbljuje državi njezine najbolje građane i najsavjesnije službenike. U načelu ona dapače pušta svojim članovima, kao građanima slobodu, da se privatno, prema svojoj tradiciji ili sklonosti, priključe ovoj ili onoj političkoj stranci, no koja nije u oporbi prema Crkvi. Ali kada oni djeluju u katoličkim društvima po mandatu, što ga imaju od hierarhije, tada se moraju svakako ustegnuti od svakog uplitanja u kontingentno područje politike. Njima je tada dužnost, da traže prije svega kraljevstvo Božje, koje upravo nije od ovoga svijeta.

21. Može li se pak reći, da Katolička Akcija imade socijalnih i političkih ciljeva?

Može se reći, da ih imade, ali samo indirektno, naime jedino u vezi i u korist višeg cilja, koji je upravo vlastit Crkvi, a sastoji se u dobrobiti i spasu duša, te u proširenju kraljevstva Isukrstova.

Da skupimo u jedno: Katolička Akcija postizava ove socijalne ciljeve time, što se ona brine za dobro čitavog čovjeka, nastojeći da svakoga pojedinca odgoji za valjanog vršioca svoga zvanja, koji će svojom vrijednoćom i svojim utjecajem podupirati izgrađivanje kršćanskog socijalnog poretka. Što se pak tiče političkih ciljeva, ona ih jednako postizava time, što članovi Katoličke Akcije moraju, kao građani, da lojalno djeluju za opće dobro braneći kršćanska načela, nastojeći da ljudi glasuju za dobre zakone i zadahnjujući svu svoju građansku djelatnost pečatom Isukrstovim.

22. Kakav je odnos Katoličke Akcije prema udruženjima vremenitog reda, osobito prema sindikatima?

Budući da ova vrst udruženja imade iste svrhe kao i civilna te profesionalna zadruga, jasno je, da ne može direktno spadati u okvir Katoličke Akcije. Ali ipak njihova djelatnost potpada pod moralni zakon, koji po svojoj dužnosti nadahnjuje i čuva Katolička Akcija. S druge strane pošto neka od ovih društava vremenitog reda, kao na pr. sindikati, nužno vrše neki moralni utjecaj na život svojih članova, njihovih obitelji te i samog čitavog staleža, kojemu pripadaju, stoga spada na Katoličku Akciju, ne da se miješa u nutarnje funkcionisanje ovih udruženja, nego da se sa posebnim institucijama pobrine za moralni i vjerski odgoj njihovih upravljača.

23. Može li se Katolička Akcija priključiti neutralnim organizacijama?

Budući da je svrha i predmet Katoličke Akcije bitno vjerskog reda, ne možemo nikako zamisliti formalno i trajno priključenje Katoličke Akcije neutralnim udruženjima, koja, u najmanju ruku, izjavljuju, da se mare za vjeru. Time bi Katolička Akcija izgubila svoju bitnu narav. Jedino bi Katolička Akcija mogla u posebnim slučajevima — o čemu imade da sudi hierarhija — od prigode do prigode s njima surađivati. No i tada ovo se surađivanje sa neutralnim udruženjima ne može oživotvoriti nego u pitanjima čisto profesionalnim, sa razmjerno važnih razloga i sa svim potrebitim oprezom u takvu slučaju.

Organizacija.

24. Je li »organizacija« temeljna oznaka Katoličke Akcije?

Kao što je apostolat i lajički elemenat oznaka Katoličke Akcije, tako je i organizacija formalna njezina oznaka. Jer Katolička Akcija vuče razloge svoga opstanka i svoje uspješnosti jedino po racionalnoj organizaciji. Plodnom koordinacijom ona približuje i daje života različitim djelatnostima, oživotvoruje između njih potpuni sklad intencije i akcije i tim im podaje novu životnu snagu i stavlja im pred oči tačan objektiv, a da zato ne umanjuje njihove vlastite funkcije, niti dira u njihovu autonomiju.

25. Kako se ostvaruje ova organizacija?

Ona se ne može potpuno oživotvoriti nego u jedinstvu i po jedinstvu. Kao što Katolička Akcija imade svoju vlastitu narav i svoju vlastitu svrhu, tako ona imade i svoju vlastitu jedinstvenu disciplaniranu organizaciju, koja usklađuje sve katoličke sile, jer se ove imadu povezati za postignuće zajedničkog cilja. Stoga je potrebito, da razni oblici katoličke djelatnosti nađu u hierarhiji svoje pobudno, regulatorno i disciplinsko središte.

26. čemu ova organizacija?

Iskustvo nam dokazuje, da samo koordinirana akcija imade pravu snagu. Tako se izbjegavaju oprečna djelovanja i nezgodne inicijative. Zato Katolička Akcija osuđuje onaj partikularistički duh, koji stvara sijaset društava, čije međusobno djelovanje neutralizira ili priječi uspjeh zajedničkih sila. Sloga u djelovanju to je jedina moguća formula katoličkog apostolata.

27. A koji je duh ove organizacije?

Duh saradnje u međusobnoj ljubavi i duh velike kršćanske solidarnosti. Katolička Akcija podaje svojim pristašama svijest, da pripadaju samo jednom organizmu, samo jednom tijelu, čije unitarno ustrojstvo ne smeta autonomiji pojedinih dijelova, koji se ne stapaju jedni u druge, nego svi pridonašaju jedinstvenom cilju apostolata.

28. Dakle ovo jedinstvo ne znači jednoličnost?

Ne, koordinacija ne znači apsorbiranje. Katolička Akcija, prepuštajući svakom društvu relativnu autonomiju, spaja ih i koordinira, a ne staplja. Jednom riječju ona oživotvoruje jedinstvo u raznoličnosti.

29. Kako se ova unitarna organizacija imade shvaćati?

Velika je sloboda unitarne organizacije ostavljena Katoličkoj Akciji u svakoj zemlji, samo da bude sačuvana njezina bitnost i njezina temeljna načela. Konkretno postojanje Katoličke Akcije prilagođuje se prilikama osoba i stvari, kao što i okolnostima vremena i mjesta. Ona je dakle dosljedno raznovrsna u svojoj vanjskoj formi ili ustrojstvu, u svom načinu djelovanja, u svojim bližnjim zadaćama.

30. Dakle Katolička Akcija poprima nacionalni oblik?

Dakako. Treba da bude jedna francuska Katolička Akcija, kako postoji talijanska, španjolska, litvanska, kineska Katolička Akcija i t. d.

31. Postoji li temeljni tip organizacije Katoličke Akcije?

U nekim zemljama, gdje treba Katoličku Akciju stvoriti s temelja, predlaže se forma unitarne organizacije, koja obuhvaća sve katoličke elemente, razvrstane jedino po spolu u muške i ženske, i po dobi u starije i mlađe. Tako bi nastale četiri temeljne organizacije; mladića, djevojaka, katoličkih muževa i ka-

toličkih žena. To se ostvarilo u talijanskoj Katoličkoj Akciji, gdje se je također trebalo obazirati na postojeće prilike i stoga su obrazovane još dvije organizacije: naime sveučilišne (muške i ženske), i tako je došlo do šest temeljnih organizacija, čiji se šefovi okupljaju oko općeg duhovnika u središnjem odboru. Ovaj pak imade svoje ogranke u diecezanskim odborima. Svaki pak od ovih šest grana talijanske Katoličke Akcije obuhvaća i posebne kategorije, tako na pr. ženska katolička omladina dijeli se na »učiteljice«, »namještenice«, »radnice«, »seljakinje« i t. d.

32. Možemo li zamisliti i drugih oblika organizacija Katoličke Akcije?

Zastalno, ondje, gdje Katolička Akcija nalazi već postojeća raznovrsna korisna društva, gdje nalazi dovoljnu materiju, kojoj jedino fali viša f o r m a, jasno je, da se ne mogu postojećim društvima nametnuti neki uvjeti, koji bi bili u protimbi sa njihovim statutima. Tu će se samo raditi, da ih se pretvori u »Katoličku Akciju« združujući predstavnike ovih raznih aktivnosti u Viši Savjet, gdje će se oni, budući tako službeno promaknuti na dostojanstvo članova Katoličke Akcije, nasloniti na hierarhijsku osovinu, od koje svi primaju harmoničnu uspješnu pobudu te istodobno i precizne naredbe, koje tako proishode autentično od Crkve.

33. Kakav će biti sastav tog Višeg Savjeta Katoličke Akcije?

Viši Savjet Katoličke Akcije, obuhvaćajući odabrane lajike u upravi, koji su sami navrnuti na deblo hierarhije, razdijeljen je na toliko sekcija, koliko imade poglavitih oblika apostolata: na pr. vjerska sekcija, građanska sekcija i socijalna sekcija. Mogu mu se također pridružiti drugi neki odbori, kao odbor za štampu, za kinematograf i t. d., gdje bi se postavilo kompetentne katoličke ličnosti. Osim toga mogla bi Katolička Akcija da periodično izdaje svoj službeni vjesnik, koji bi sadržavao službene akte

Sv. Stolice i episkopata i uopće vjersku dokumentaciju iz prvog izvora.

34. A po kojem se organu oživotvoruje hierarhijska direktiva Katoličke Akcije?

U nekim zemljama, kao na pr. u Sjedinjenim Državama, postoji neka vrst permanentnog kongresa episkopata: National Catholic Welfare Council, drugdje kao u Belgiji stanoviti sastanci svih biskupa ili kao u Francuskoj sastanci svih kardinala i nadbiskupa nalaze se ovlašteni da podadu unitarnoj organizaciji Katoličke Akcije potrebiti mandat i autorizovane naredbe. Na to episkopat delegira jednog od najupućenijih svojih članova, kojemu je dodijeljen generalni duhovnik. Ovaj u sporazumu sa hierarhijom, daje Katoličkoj Akciji stanovite direktive, koje imadu blagotvorni učinak, da uklanjaju razlike mišljenja i djelovanja, određuju zajedničku akciju Crkve, ustanovljuju u skladu sa Sv. Stolicom autentični program misli i djela, dosta širok i istodobno dosta precizan, za koji se može narediti jednodušnost i izvan kojega nijedan katolik nema kvalifikacije da kao takav u parlamentu, u štampi, ili u društvima predstavlja i govori uime hierarhije[1]).

35. Da li se Središnji odbor Katoličke Akcije razvrstava u diecezanske odbore?

Svakako je poželjno, da se središnja organizacija opetuje u malom u svakom crkvenom području sa trostrukom razdiobom (oko biskupa i njegovog diecezanskog duhovnika) vjerskih, građanskih i socijalnih aktivnosti. Razumije se pak već po sebi, da svaka biskupija, na temelju kanonskog prava uživa uistinu pravu autonomiju upogled svoje nutarnje vjerske i sopstvene organizacije, što se pak ne protivi, da se može doći do zajedničkih odredaba opće naravi, po kojima se Crkva kao takva izjavljuje u javnosti i prihvaća j e d n o l i č n i postupak u radu, kojemu je jedino zajamčen nesumnjivi uspjeh.

1) Kod nas će vršiti funkciju Središnje Vijeće Kat. Akcije prema odredbi konferencije episkopata.

36. Koje su, ukratko, koristi Katoličke Akcije?

Prevažne su njezine koristi, jer ostvarujući želju najdražu Srcu Božjemu, naime intimnu slogu svjetovnjaka sa hierarhijom i hierarhije među sobom, uključuje pune uvjete pravog apostolata Crkve, kojemu su obećane sve pobjede vremenitog i duhovnog preporoda. Tako katolici i njihovi vođe, mjesto da se pokažu nemoćni i razoružani, čine nerazrušivu hridinu, po primjeru prvih kršćana, koji imađahu samo jedno srce i jednu dušu. Organizacija katoličkog lajikata, koji sudjeluje u hierarhijskom apostolatu, odlučna je etapa povijesti Crkve, koja će pozdraviti u Piju XI. faktično Papu Katoličke Akcije.